

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 959/17

לפני: כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופט ד' מינץ

העותרת: אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה

נגד

המשיבים: 1. משרד החקלאות
2. המשרד להגנת הסביבה
3. משרד הבריאות

עתירה למתן צו על-תנאי

תאריך הישיבה: ט' בטבת התשע"ח (27.12.2017)

בשם העותרת: עו"ד טל גרנות

בשם המשיבים: עו"ד שוש שמואלי

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. ביום 22.1.2014 הלכו לעולמן האחיות אביגיל ויעל גרוס ז"ל. מותן נגרם כתוצאה מהדברה שנעשתה בבית המשפחה, במהלכה נעשה שימוש בלתי-חוקי בתכשיר המכיל פוספין. בעקבות האסון, פנתה העותרת אל המשיבים, כדי שיפעלו לצמצום הסיכון הנשקף לציבור מתכשירי הדברה המכילים פוספין. חרף פניות חוזרות ונשנות מצדה, לטענת העותרת, לא נעשה די בנדון. מכאן עתירתה.

2. הפוספין הוא גז רעיל, משמש להדברה חקלאית (לחי ולצומח) ותברואית (לרכוש בני אדם). הסדרתם של תכשירי הפוספין נעשית באופן מבוזר: סמכויות הרישוי והפיקוח, על תכשירי הדברה חקלאיים נתונות למשרד החקלאות, ובכל הנוגע לתכשירים תברואיים נתונות הסמכויות האמורות למשרד להגנת הסביבה. לטענת העותרת, יש לפעול לשינוי ההסדרה בעניינם של תכשירים המכילים פוספין, וזאת,

במספר מישורים: ראשית, נטען כי יש לפעול להאחדת ההסדרה והפיקוח בתחום תכשירי הפוספין – הקלאיים ותברואיים כאחד – תחת פיקוחו של המשרד להגנת הסביבה, ובהתאם לתקנות יעודיות שתותקנה לשם כך. שנית, יש להתיר מכירה של תכשירים המכילים פוספין רק כאשר זו נעשית באופן ישיר מהיצרן או מהיבואן, לידי מדביר בעל רישיון מיוחד להדברה בפוספין, ובכפוף להצגת הזמנת עבודה ספציפית המתארת את כמות החומר הדרושה. למגבלות אלו יש ליתן ביטוי, כך לגישת העותרת, בתוויות על גבי אריזות התכשירים. שלישית, טוענת העותרת כי יש להגביל את מספר המדבירים המורשים להשתמש בתכשירי הפוספין, למספר מדבירים בודדים בלבד. כמו כן, עומדת העותרת על הצורך בהגברת הפיקוח על ישום ההנחיות הנ"ל, ובאכיפה יעילה. בטענותיה מתבססת העותרת בין היתר על המלצות הוועדה הבין-משרדית לעניין רישום תכשירים להגנת הצומח (להלן: הוועדה הבין-משרדית), אשר התכנסה ביום 4.2.2014, והמליצה המלצות ברוח הדברים דלעיל.

3. בתגובתם מתארים המשיבים שורה של צעדים אשר ננקטו לשם הסדרת השימוש בפוספין, המייתרים, לדידם, התערבות שיפוטית. כך, נטען כי מכוח חוק הסדרת העיסוק בהדברה תברואית, התשע"ו-2016, הוגבל השימוש בתכשירים המכילים פוספין למדבירים בעלי היתר להדברה באיוד בלבד, אשר יבצעו את ההדברה יחד עם מדביר מוסמך נוסף. זאת ועוד, קבעה הוועדה התברואית הפועלת במשרד להגנת הסביבה, כי מכירתם של תכשירי פוספין תעשה רק על-ידי היבואן או היצרן, לידי מדביר המצויד בהיתר להדברה באיוד ובגלאי, בעל תעודת כיוול תקפה לניטור ריכוז פוספין באוויר, ולמטרות הדברה בלבד. בדיון שקיימה הוועדה התברואית ביום 24.1.2017 נקבע גם כי יש לשמור על מרחק הפרדה בין מקום שבו נערכת הדברה בתכשיר המכיל פוספין לבין מבנים מאוכלסים, ועודכנו ההוראות לגבי הטיפול באריזות ריקות ושאריות פוספין. עוד הוחלט באותו דיון על עדכון התוויות שעל גבי התכשירים התברואיים, כך שתכלולנה את ההגבלות האמורות.

4. נוסף על כך, טוענים המשיבים, כי צוות משותף מטעם משרד החקלאות והמשרד להגנת הסביבה פועל לבחינת ממשקי העבודה בין המשרדים, בכל הנוגע להסדרת השימוש בתכשירי הדברה שונים. אף שהוחלט כי אין מקום להתקין תקנות יעודיות להסדרת השימוש בתכשירי הפוספין דווקא, הורה משרד החקלאות על עדכון התוויות שעל גבי תכשירי ההדברה שבפיקוחו, כך שההגבלות המצויינות בהן תהיינה זהות לתוויות שעל התכשירים התברואיים. כמו כן נמסר, כי הן משרד החקלאות, הן המשרד להגנת הסביבה, מפקחים על ישום ההנחיות העוסקות בתכשירי הפוספין, ופועלים לאכיפתן. עוד טוענים המשיבים כי חרף המלצת הוועדה הבין-משרדית,

הוחלט כי אין צורך באיסור על מכירת תכשירי פוספין ללא הזמנת עבודה ספציפית ובהפחתת מספר המחזיקים בהיתר להדברה באיוד.

5. בתשובתה לתגובת המשיבים, מברכת העותרת על השינויים שנעשו, אך עודנה עומדת על כלל הסעדים שציינה בעתירה. עוד טוענת העותרת, כי אין די בפעולות הפיקוח והאכיפה שמבצעים המשיבים, ולפיכך עוד ארוכה הדרך עד לשינוי של ממש. אשר על כן, מבקשת העותרת כי נורה למשיבים למסור לידיה פרטים על פעולות הפיקוח והאכיפה שבוצעו על-ידם בחמש השנים האחרונות. לעומתה, טוענים המשיבים, כי סעד מעין זה חורג מגבולות העתירה. כמו כן נמסר, כי בחודש אוקטובר 2017 מונתה ועדת היגוי עליונה בין-משרדית על מנת לפעול להאחדה של רישוי תכשירי ההדברה השונים, לרבות דרכי הפיקוח על שיווקם.

6. למקרא העתירה, התגובה ושאר כתבי הטענות, ולמשמע טענות ב"כ הצדדים בדיון ביום 27.12.2017, באנו לכלל מסקנה כי העתירה מיצתה את עצמה, ודינה לדחייה. מתגובות המשיבים עולה כי אכן ננקטו צעדים משמעותיים לקידום הסדרה אחידה של תכשירי הפוספין, ולהפחתת הסיכון הנשקף מהם לבריאות הציבור. טוב שכך נעשה. נכוננו גם עוד אי-אילו שינויים ושיפורים במבט צופה פני עתיד. אמנם העותרת לא קיבלה את כל מבוקשה, כדברי חז"ל, "אין אדם יוצא מן העולם וחצי תאותו בידו" (קהלת רבה א, יג). ברם, בחירתם של המשיבים לפעול כך ולא אחרת, נתונה בגדר שיקול הדעת המקצועי המסור להם, לא בנקל יתערב בית המשפט בכגון דא, ואין הצדקה לעשות כן בנסיבות העניין דנן (בג"ץ 8397/06 ווסר נ' שר הביטחון, פ"ד סב(2) 198, פסקה 10 (2007); בג"ץ 3758/17 הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' הנהלת בתי המשפט, פסקאות 4-6 ו-23 לחוות דעתי (20.7.2017)). המשיבים לא שקטו אל השמרים – שקלו וטרו, הסדירו ותיקנו. העתירה מוצתה אפוא, והיא אינה מגלה עילה להתערבות שיפוטית.

אשר על כן, העתירה נדחית. אין צו להוצאות.

ניתן היום, י"ד בטבת התשע"ח (1.1.2018).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט